

Ortak Sivil Toplum Bildirisi

22 Mayıs 2025

Türkiye Adalet Bakanlığı tarafından 7 Nisan 2025 tarihinde yayınlanan resmi istatistiklere göre, Türkiye'deki cezaevlerinde 403.060 mahkûm bulunmaktadır. Kasım 2023'te bu sayı 273.405 idi. Buna göre kapasite fazlası 100.000'in üzerinde, kapasite fazlası oranı ise %34,41'dir.

Aralık 2023'te, İlerde ve diğerleri davasında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, başvuranların Türk cezaevlerinde tutulduğu koşulların (aşırı kalabalık) insanlık dışı muamele yasağını ihlal ettiğine karar vermiştir.

İnsan hakları STK'larının güvenilir raporlarına ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonu'nun raporlarına göre, cezaevlerindeki aşırı kalabalık, sağlık, hijyen ve gıdaya erişimde sistematik ve ciddi sorunlara neden olmakta, mahkûmlar yerde ve sırayla uyumaktadır.

Adalet Bakanlığı'nın cezaevlerindeki aşırı kalabalığı azaltmak amacıyla yeni bir geçici şartlı tahliye yasası hazırladığı bildirilmektedir. Ancak, 2020 ve 2023 yıllarında kabul edilen benzer yasaların, Türkiye'nin aşırı geniş terörle mücadele hükmü (Türk Ceza Kanunu'nun 314. Maddesi) kapsamında hapsedilen siyasi mahkûmlara karşı ayrımcılık yapması üzücüdür. Bu durum, terörle bağlantılı suçlardan tutuklu veya hükümlü bulunan avukatlar, gazeteciler, siyasetçiler, sanatçılar, hakimler ve savcılar ile insan hakları savunucularının erken tahliyeden yararlanamayacağı anlamına gelmektedir.

Aşağıda imzası bulunan örgütler, Türk hükümetini herhangi bir ayrımcı istisnadan kaçınmaya ve tüm mahpusların temel insan haklarına saygı göstermeye, özellikle de yaşlı, hasta, engelli ve çocuklu mahpusların derhal cezaevlerinden tahliye edilmesini sağlamaya çağırılmaktadır.

Türk hükümetini böyle bir tahliye yasasını, TCK'nın 314. Maddesi uyarınca verilen hapis cezalarının kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesini ihlal ettiğini tespit eden Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve BM İnsan Hakları Komitesi kararlarına uymak için bir fırsat olarak kullanmaya çağırıyoruz.

- MEDEL (Magistrats Européens pour la Démocratie et les Libertés) (Strazburg)
- European Criminal Bar Association / Avrupa Ceza (Avukatları) Baroları Birliği (Amsterdam)
- Cenevre Barosu (Cenevre)
- Italian Federation for Human Rights / İtalyan İnsan Hakları Federasyonu (Roma)
- Uluslararası İnsan Hakları Vakfı / International Human Rights Foundation (Lahey)
- Justice for Rule of Law ASBL (Brüksel)
- Statewatch (Londra)
- The Good Lobby Profs (Brüksel)
- Media and Law Studies Association / Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği (İstanbul)
- Human Rights Solidarity (Londra)
- The Arrested Lawyers Initiative (Brüksel)
- Foundation Day of the Endangered Lawyer (Amsterdam)
- International Human Rights Advisors (Londra)